

Деревянко Б.В.

Грудницька С.М., кандидат юридичних наук, доцент
Донецький інститут внутрішніх справ МВС України

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ БАНКІВ ТА ПРОМИСЛОВОСТІ

Якщо проаналізувати історію економічного розвитку різних країн, можна визначити, що кризи, аналогічні тій, яку зараз долає Україна не є новими явищами у світовій економіці. Щодо визначення реагування банківської системи на них, то тут в історичному аспекті характерними явищами були банкрутства мілких банків та централізація капіталу у незначної кількості великих.

Так під час кризи 1929 – 1933 років у США збанкрутіло близько 10 тисяч банків. У результаті банкрутств мілких банків і поглинань їх великими загальна кількість банків поряд із розвитком монополій зменшилася. Так в США з 1921 по 1964 рік кількість банків зменшилася з 31 тисячі до 14 тисяч. В Англії, де протікали аналогічні процеси, з 1890 по 1962 рік кількість акціонерних банків зменшилася зі 104 до 13. Але при цьому концентрація й централізація банківського капіталу знайшла прояв у зростанні кількості філій. В Англії у 104 акціонерних банків з 1890 року було 2203 філії, а в 1961 році тільки 5 найзначніших лондонських банків мали 9322 філії. З 1933 по 1964 рік кількість банківських філій у США збільшилася з 2919 до 15445 [1, с. 618-619]. Також значно збільшилася загальна сума банківських ресурсів та ресурсів, що припадали на кожний банк. Наприклад, в США з 1900 по 1964 рік сукупні ресурси банків зросли з 11 млрд. до 403 млрд. дол. США, а середня сума ресурсів на один банк – з 1 млн. до 28 млн. дол. США [1, с.617].

Але після цього підвищення ролі банківської сфери у світовій економіці призвело до інтенсивної інтеграції банківської та виробничої сфери. Спочатку взаємодія проходила в межах одної галузі, а пізніше промислово-фінансові корпорації стали багатогалузевими (якщо в 1950 році кількість одногалузевих корпорацій у переліку 500 промислових лідерів складала 30%, то до кінця 70-х років ХХ століття їх лишилося 6%) [2, с. 28].

Тож, можна спрогнозувати, що в Україні ще тільки розпочинаються процеси поглинання значними комерційними банками невеликих та далеко попереду інтенсифікація створення великих об'єднань промислового й фінансового капіталів – промислово-фінансових груп (ПФГ) спочатку в межах окремої галузі виробництва, а потім і багатогалузевих ПФГ. Але для того, щоб завтра економічний ефект від впровадження нової форми господарювання був більш вагомим треба вже сьогодні забезпечити її законодавчою базою, яка буде захищати інтереси держави й одночасно враховувати потреби таких ПФГ.

Не можна сказати, що законодавство про ПФГ відсутнє або не діє, адже в Україні у відповідності до Закону України «Про промислово-

фінансові групи в Україні» від 21 листопада 1995 року № 437/95-ВР та Положення про створення (реєстрацію), реорганізацію та ліквідацію промислово-фінансових груп, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 р. № 781 й інших нормативно-правових актів створені й функціонують національні та транснаціональні (до складу яких крім українських входять іноземні юридичні особи) ПФГ. Але через певні суперечності у законодавстві про ПФГ багато з фактичних груп не бажають офіційно отримувати статус ПФГ, від чого втрачає додаткові можливості держава, самі суб'єкти таких груп, споживачі та соціальна сфера країни у вигляді недоотримання додаткових сум податків та відрахувань.

Серед суперечностей, які слід вирішувати, є обмеження банку, фінансово-кредитної установи бути головним підприємством ПФГ, тобто контролювати її діяльність, брати участь у розподілі іноземної валюти та прибутків групи, здійснювати придбання без обмежень (але за умови дотримання антимонопольного законодавства) контрольних пакетів акцій інших учасників ПФГ тощо, а також обмеження об'єднання банків бути учасником ПФГ, а так само обмеження кількості банків у кожній групі одним банком.

Від вирішення цих та питань, пов'язаних із внесенням норм, що додатково стимулюватимуть банківські установи до створення ПФГ у значній мірі залежить яке місце у ПФГ будуть займати комерційні банки, а відтак і яке місце серед суб'єктів господарювання України будуть займати ПФГ, тобто яким шляхом підуть банківські установи після їх концентрації – легального фінансування вітчизняних промислових підприємств у межах ПФГ з користуванням певними державними пільгами або ж окремого розвитку чи фактичних зв'язків з вітчизняними або зарубіжними підприємствами без реалізації державних програм та використання пільг.

Література:

1. Шишкин А.Ф. Экономическая теория: Учебное пособие для вузов. 2-е изд.: В 2 кн. Кн. 1. – М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 1996. – 656 с.: илл.
2. Мовсесян А.Г. Интеграция банковского и промышленного капитала: современные мировые тенденции и проблемы развития в России. – М., Финансы и статистика, 1997. – 444 с.: ил. с.

Деревянко, Б.В. Можливі шляхи інтеграції банків та промисловості [Текст] / Б.В. Деревянко, С.М. Грудницька // Проблеми та перспективи розвитку фінансів, кредиту і бухгалтерського обліку : матеріали міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених. - Донецьк : ДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. - 2002. - С. 20-21.